

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/107591,Polecamy-Zrzeszenie-Wolnosc-i-Niezawislosc.html>
19.04.2024, 20:35

Polecamy: Zrzeszenie Wolność i Niezawisłość

Michał Wenklar

O wolność i niezawisłość

2 września 1945 r. powstało Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”, najważniejsza organizacja powojennego podziemia niepodległościowego.

Utworzenie w czerwcu 1945 r. zapowiadanego w Jałcie Tymczasowego Rządu Jedności Narodowej zmieniło sytuację Polski. Alianci uznali nowy rząd, oczekując, że przeprowadzi on wolne wybory. Przywódcy polskiego podziemia postanowili dostosować taktykę do nowych warunków, licząc na polityczny przełom po wygranych przez legalnie działającą opozycję wyborach. Uznano jednocześnie, że kontynuacja konspiracji zbrojnej jest pozbawiona sensu. 6 sierpnia 1945 r. Delegatura Sił Zbrojnych została rozwiązana. W rozkazie likwidacyjnym płk Rzepecki wyrażał nadzieję, że byli akowcy będą budować przyszłość nowej Polski „z hasłem wolności obywatela i niezawisłości bytu narodowego”.

Nową formą walki o „wolność obywatela i niezawisłość bytu narodowego” miała już kierować nowa organizacja. 2 września 1945 r. na warszawskim Żoliborzu doszło do spotkania pięciu pułkowników, byłych oficerów AK z dotychczasowego kierownictwa Delegatury Sił Zbrojnych – Jana Rzepeckiego, Antoniego Sanojcy, Janusza Bokszczanina, Franciszka Niepokólczyckiego i Jana Szczurka-Cergowskiego. Powołano wówczas Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”. W pierwotnie przyjętej nazwie „Ruch Oporu bez Wojny i Dywersji Wolność i Niepodległość” zawarto podstawowe założenia organizacji, mającej się pozbyć wojskowego charakteru i przeorientować na działalność cywilną. Zgodnie z tym założeniem określono wewnętrzną strukturę – poszczególnymi szczeblami

kierowały zarządy, nie komendy, a na ich czele stali prezesi, nie komendanci.

Prezesem WiN został Rzepecki. Wśród jego najbliższych współpracowników znajdowali się m.in. wiceprezes Janusz Bokszczanin i sekretarz generalny Tadeusz Jachimek „Ninka”. Organizacja została podzielona na trzy obszary. Obszar Centralny obejmował województwa białostockie, lubelskie, warszawskie, łódzkie i kieleckie. Na jego czele stał Józef Rybicki „Maciej”. Obszarem Południowym, obejmującym Małopolskę i Śląsk, kierował Antoni Sanojca „Cis”, a po nim Franciszek Niepokólczycki „Żejmian”. Najślabczy był Obszar Zachodni, kierowany przez Jana Szczurka-Cergowskiego „Sławbora”. W jego skład wchodziły Wielkopolska i Pomorze. Zakładano dalszą rozbudowę struktury w terenie, często pokrywającej się w praktyce z dotychczasową strukturą AK

► [Czytaj całość na portalu przystanekhistoria.pl](http://przystanekhistoria.pl)

Dyskusja Zrzeszenie „Wolność i Niezawisłość”: czy konspiracja cywilna miała szansę powodzenia?

Wojciech Frazik o Zrzeszeniu „Wolność i Niezawisłość”:

[Obszar Zachodni Zrzeszenia
WiN 1945, red. Kazimierz
Krajewski, Warszawa 2019](#)

[Obszar Centralny Zrzeszenia
WiN 1945-1947, red.
Tomasz
Łabuszewski, Warszawa
2018](#)

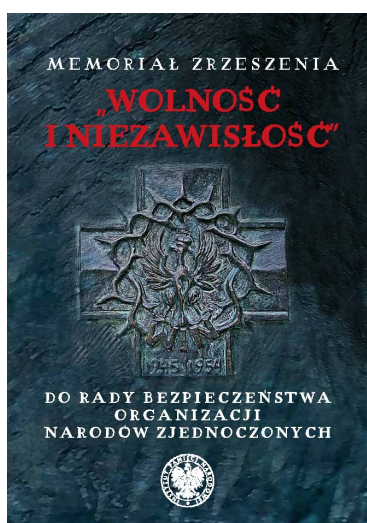

[Zdzisław Zblewski, Okręg](#)

[Krakowski Zrzeszenia](#)
[„Wolność i Niezawisłość”](#)
[1945-1948. Geneza,](#)
[struktury, działalność,](#)
[Kraków 2005](#)

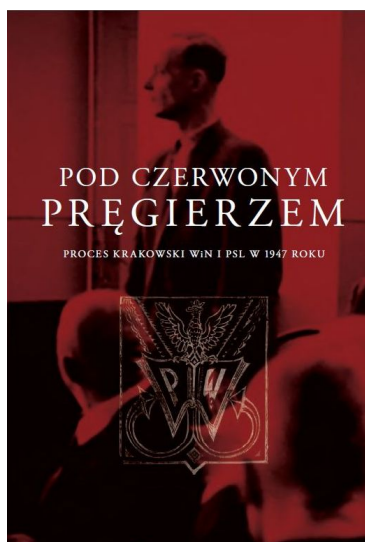

[Tomasz Balbus, O Polskę](#)
[Wolną i Niezawisłą](#)
[\(1945-1948\). WiN w](#)
[południowo-zachodniej](#)
[Polsce \(geneza - struktury](#)
[- działalność - likwidacja -](#)
[represje\), Kraków 2004](#)

[Memoriał Zrzeszenia WiN](#)
[do Rady Bezpieczeństwa](#)
[Organizacji Narodów](#)

Zjednoczonych, oprac. dr
Wojciech Frazik, dr Tomasz
Łabuszewski, Warszawa
2015

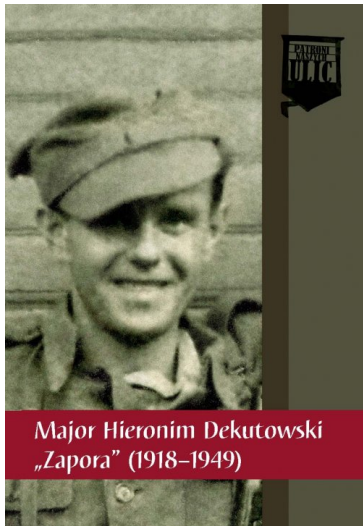

Pod czerwonym
pręgiem. Proces
krakowski WiN i PSL w
1947 roku, Kraków 2017

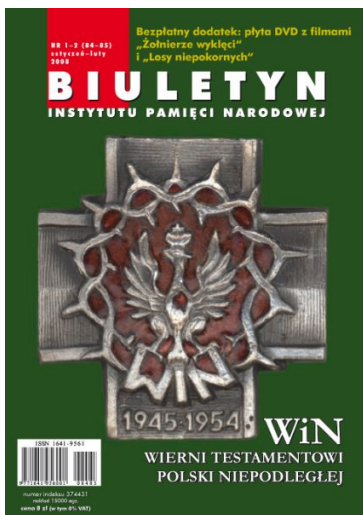

Elżbieta Jakimek-
Zapart, Sny wstaną...
Grypsy Łukasza
Cieplińskiego z celi śmierci,
Warszawa 2020

[Major Hieronim Dekutowski
„Zapora” \(1918–1949\)](#)

[„Biuletyn IPN” nr 1-2/2008](#)

